„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 114. У Новом Саду у недељу 24. јула 1888. ГОДИНА XXIII.

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА.

Можда би правије било, да смо малену српску кнежевину, Црну Гору, ставили напред, а краљевину Србију метли тек на друго место. Јер крај ових политичких непогода, крај свију јада који навалише на српски свет, малена Црна Гора показује очигледно знаке живота и напретка, а Србија све то већма иде натраг и поклецује.

Узмите са које год стране хоћете, па ћете видети да је тако. На Црну Гору навалила је неродица, велики сметови и зима потаманише стоку, и поред свега тога ми видимо где се Црна Гора пати и страда, али поред свег тог лагано напредује, није застала у развитку, а не грца до грла у државном дугу.

Друкчије је у Србији. Тамо су последње године биле родне и берићетне, и поред свега тога не опажа се напредак у привреди, већ се дешава управо противно. Сточарство малаксава; шуме се пустоше, немилице, занати ударају натраг, а нуз то је Србија заложила све своје изворе и грца у дугу, који је управо смртоносан.

На пољу законодавства учинила је Црна Гора огроман корак у напред. Она је донела грађански законик, у духу народњем, црпљен из обичајног права Црне Горе, законик, о коме и странци веле, да је у својој врсти најсавршенији од свију постојећих закона у Европи. А Србија? Тамо се мори скупштина и кроји законе, али их краљ не потврђује, већ долази Христић те убија својим наредбама постојеће законе, или се доводи скупштина, која је насилно изабрана, те јој се поднашају закони, који имају једину и искључиву циљ да вежу народу руке, да му убију дух и да га умртве.

Узмимо пограничне одношаје тих двају држава. У оном часу, када јављају са Цетиња, да је између Црногораца и Арнаута „бачен камен у воду,“ те дошло до измире; у оном часу кад јављају, да су ту измиру потврдиле власти са обе стране, и да је крвна освета легла; у том часу долази из Куршумлије вест, да су Арнаути опет упали у Србију. И они ће упадати све дотле, док Србија не наоружа свој народ са пушкама острагушама савршеног система. Док не буде народ у Србији кадар дочекати Арнауте онако исто, као што их дочекиваху Црногорци, и вратити их крвавим главама натраг, дотле се неће окапути Арнаути упадаја и нападаја. Али се данашња српска влада, управо краљ Милан боји да даде своме народу пушке и због тога што се он боји, мора свет у Србији од Арнаута да страда.

Да Србија ратује због тог са Турском, на то данас и не помишља, јер је у излишном и несретном српско-бугарском рату источила многу крв своју, многи новац и снагу. Србија троши свој новац на плаћање интереса, тај новац харче чиновници немилице, јер за њих као за напредњаке нема контроле, и Србија поред свих грдних издатака не доспева да утроши на своје оружање и војску онолико, колико би могла и требала. У Црној Гори је и у том погледу друкчије, јер Црна Гора и усред данашње велике невоље не заборавља на усавршавање своје обранбене снаге, те је у том погледу спремнија од Србије.

Па и у другом погледу видимо у Србији застој. Зар није то огромна срамота и грижота, кад видимо, да Србија није у стању у току толико година да пренесе Вукове кости у Београд. Овострани Срби учинили су то са Бранковим костима, а у Србији, где је српски краљ, српска влада, српска велика школа, чује се већ од много година клепет млина, али брашна, брашна нема. То је заиста ужасно кад видимо да се у Србији не може да изведе већ ништа. Међутим је Црна Гора бар подигла „зетски дом“ а ако је светковина освећења тог дома заостало, то је учињено погледом на невољу која данас влада у Црној Гори.

Кад узмемо у обзир најновији шкандал у Србији, који потиче из самог двора, онда заиста сваки Србин зажалити мора, што Србија, која би требала по величини и свему да буде сунце српско, тако јако тавни. И у тој тами која се простире из Србије, једина је утеха, што је Црна Гора светла на мегдану и на дивану, те бар она колико толико сјаје у овој српској ноћи.

С.

Кијевска свечаност.

Кијев 16. јула 1888.

Као што је Русија огромна тако је и 900 год. празновање величанствено. На крстном ходу и водоосвећењу на Дњепру учествовала множина света, и кад би се све избројало, то га је било на 100.000. Словенски гостију има из свију крајева понајвише из Србије около 80, међу којима је Сава Грујић, Милосав Протић, Панта Срећковић и три свештеника. Све се употребило, да свечаност носи на себи чисто религиозни и Хришћански карактер. Жеља владе била је свакоме позната и сви словенски гости по томе су се управљали. На обеду ког је градска управа устројила, и на ком су сви страни гости и отлични Руси на 600 особа учествовали, говорио је понајвише Победоносцев, Игњатијев, срп. митрополит Михаил, црногор. митрополит Митрофан. Игњатијев је говорио кратко али крупно, и рекао је: „Деветнајести век ште да се све, што је једног порекла узајмно сроди, збрати и побрати. Све мале реке теку у велике, и велике реке сливају се у море. Свака речица и река задржава своје име и не губи се. Немци сродили су се и нико им не завиди, што су се готово политички ујединили. Ми Словени можемо се узајмно и духовно сродити а све друго преостаје будућности, и како богу и правди угодно буде.“ Игњатијев наздравио је за здравље црногорског кнеза и Црне Горе. Митрополит Митрофан одговорио је и благодарио. Свечаност и програм свечаности помешала је смрт генер. губернатора Дрентелеа, који је јуче на војној паради од капље погођен мртав остао, али се у главном ништа изменути неће. Опис ове свечаности опширније у идућем писму. Словенске госте свуда примају и сусретају. Време угодно, расположење у народу велико и пуно наде.

П.

* * *

14. тек. мсца започела је пре подне свечана седница кијевске духовне академије у Подољу у Братском манастиру, којој је присуствовала велика множина највишега свештенства, три митрополита: кијевски, бивши српски Михајло и црногорски митрополит Митрофан, заступник грузинскога ексархата бискуп Александар, надбискуп нижегородски Модест, бискуп рјазански, викари виборжки и черниговски, велика множина учених богослоаца и свећеника из свих страна огромнога царства, највиши прокуратор св. синода Попбједоносцев. Од световника присуствоваху генерал губернатор Дрентелеи, кијевски губернатор Томара, генерал Игњатијев, депутације разних градова, учењаци руски, гости из Бугарске, Србије, Словачке, Галиције и Румунске.

Пошто отпева збор красну песму, ступи на катедру чувени професор црквене повести Иван Игњатијевић Малишевскиј, који разложи дубоко значење 900-годишњице крштанства у Русији, које није Русији донело само веру, већ и просвету, која је у 9. веку тако лепо у Византу цветала. Затим упозори на високо културно знамење самосталне источне цркве за руски народ и за православни исток у опће, на мудрога св. Владимира, који је у својој земљи стао ширити грчку просвету. Говорник доказиваше надаље, да су само византинске институције у савезу са православљем положиле темељ к сједињењу целе Русије.

Иза њега узе реч митрополит Михајло, хвалећи Бога, што је дао словенском народу православну веру. Црногорски митрополит Митрофан нагласи, да је онде заступник малога, сиромашнога, ал храброга народа црногорскога, по том захвали Богу, што је дао, да Русија нарасте до овакове величине, а најпосле захвали свему руском народу за помоћ, коју је у доба нужде пружио црногорском народу. Иза тога заредише говори разних епископа који дариваху разним даровима 80-годишњега кијевскога митрополита Платона. Репрезентант стародневнога града Новгорода истакну велико знамење, које имаду у повести градови Новгород и Кијев, те спомену тисућгодишњицу опстанка руске државе, која се је пре неколико година славила у Новгороду. Иза тога преда цркви св. Владимира красну заставу, која „нека за све векове спомиње Кијев, да су за величину руске земље већ у првом почетку радили Кијев и Новгород заједнички.“ После тога говорило је јоште више говорника, који су сви спомињали 900-годишњицу покрштења Русије. Ту се могла осећати сва моћ, сва величина руске државе, а с друге стране несрећа остале словенске браће, коју може тешити једино то, да имаду толи моћнога старијега брата.

Кад су све беседе биле довршене, устадоше сви присутни, те запеваше руску народну химну „Боже царја храни“. Чудно ли се дојимале присутних Словена речи „Царствуј на славу нам, царствуј на страх врагам цар православни!“ Што су негде мислили онда присутни Цанков и Вацов, Срби Грујић и Протић, па црногорски изасланици и остали Словени?!

Свечаности овој присуствовали су и несловенски гости, н. пр. дописник мађарскога листа „Комета“, Андрија Сабо, до-

ЛИСТАК.

ОДЛИЧНЕ ФРАНЦЕСКИЊЕ.

У нашем подлистку „Самосталне женскиње“ било је говора о женскињама, које својим самосталним радом, заслужују свој свакидањи хлеб. Сад ћемо да проговоримо коју, о оним женскињама у Француској, које су се истакле својим радом на уметности, књижевности и борби за емавципацију женскиња. Број таких женскиња је велик, а онај народ, у коме су поникле, може се њима збиља поносити.

Поборник емавципације А. Дима син, Л. Рихер, (који у свом делу „La Jeunne libre“ развија принцип једнакости (ба пола) и други писци овога правца, стекли су међу самим женскињама своје посљеднике и помагаче. Оне су, нарочито, кад је у француској комори „Renouard“ почео жестоко заступати ствар еманципације изашле на површину. То су у првом реду Хубертина Оклер (Auclerc) Marie de Raimes, Olympe Audouard, гђа Боте, гђца Рузата и др.

О тим поборницама женске еманципације налазимо ова занимљива места у париској кореспонденцији једног страног „ревиа“:

Најзанимљивији тип „емавципаториски“ је без сумње Хубертина Оклер, уредник „La Citoyenne“. Њу нарочито истиче Дима син у својим списима. Она се редовно опире, да плаћа порезу, јер — вели — женскиње нису начиниле порески закон, он је створен без њих, а оне га нису дужне извршавати. Гђца Оклер станује у радничком предграђу Батињола (Rue de Cail) где међу радницама агитује за емавципацију женскиња. Републиканка је душом и телом и пријатељица социјалисткиње Луизе Мишелове. У чланцима јада се гђца Оклер на потчињеност женскиња, па тражи активно и пасивно право избора за женскиње, сће да се женскиње узму за чиновнике у општинској, судској, па чак и војничкој струци (код рачунарског и лиферанског одељка). Што се брака тиче усвојила је она Димаово начело: „Брак нема друге везе, до везе морала и љубави. Он је световни а не поповски посао“. — Необично је образована, даровита. Радници је обожавају.

Marie de Raimes заступа иста начела, као и гђца Оклер. Писала је много о емавципацији, бави се и сликарством, ал сад се сасвим бацила на политику. Станује на булевару „de Clichy“.

Олимпија Audouard писала је такође о емавципацији женскиња. Путовала је много и о својим утисцима о положају женскиња писала читаве књиге.

Алиса Дурандова (у књижевности гђа Анри Гревиљ) ради на роману и у њему се заузима за еманципацију. Младост је провела у Русији, од куда често и узима предмет за своје романе. Сад јој има 45 година, а удата је. Писала је дело о васпитању женскиња, које је добило прву награду. Гђа Алиса спада у прве редове поборница за женско право.

Од Францускиња, које су се у књижевности и политици истакле, морамо споменути и гђу Адам. Као девојчица из провинције (рођ. у Verberie-Oise) удала се у Паризу за доктора Ламберта. Тада је писала прве своје романе под псеудонимом „Juliette Lambert“. После смрти свог првог мужа уда се за банкара и новинара Адама, у чијим се салонима држали скупови републиканаца. За време опсаде Париза, издала је свој дневник, под насловом: „Дневник једне париске“. Помоћу Гамбете основала је она чувени журнал „Нувел Реви“, који је био у опозицији према умерењачком органу „Revue des deux mondes“. У свом листу писала је о спољној политици, тражила Елсас и Лоран натраг, напада Бизмарка, а одушевљава се за француско-руски савез. 1881. год. путовала је у Петроград ради тог савеза, а велики кнез Константин јој је радо виђен гост у салону, где се скупљају прваци француски и књижевници, као што су Дима, Доде, Феље и др. Гђа Адам је одлучна републиканка. Сад пише највише о Грцима и старо-грчкој поезији. Ма да јој има већ 52—53 године, ипак је лепа и примамљива.

Пре неки месец је баш умрла у Ници одлична париска гђа Рувије-Виньонова (Claude-Vignon), доцније жена Гамбетина. Под именом Виньонове радила је на књижевности и вајарству. У почетку је радила у атељеу вајара Прадијеа, а доцније је стекла великог гласа са својим вајарским радовима (Амурети у Монхолонском парку, салик Тјеров, вајарски радови у сан-дениској цркви и т. д.) После је писала романе, а 1873. год. бацила се и на новинарство. Била је политички извештач „Ендепанданс Белж“-а. Романи су јој врло добри, а као политичар дотерала је даље но гђа Адам. Удајом за министра Рувије-а заузела је први положај у француском друштву. До последњег свог часа бавила се политиком и писала изврсне чланке по листовима.

Женскиња-новинара има у Паризу врло много. На сталној рубрици „Фигара“ „Le carnet d'un mondaiu“ (дневник једног светског младића) ради грофица Перонајева под псеудонимом „Ftincelle“ (варница). Научена грофица добија за своје фељтоне 25.000 франака годишње!

На „Жил-Блазу“ ради и гђца Ange Benigne, један прототип париске. Пише подлистке, а расправља често и озбиљна питања.

Готово у свакој париској редакцији има по који женски новинар. Но највише раде женскиње на листовима за моду. Но и тај посао захтева способности, добар укус и вредноћу. Гђа др. Габријела де Еве, издаје преко двадесет новина за моду, међу њима „Moniteur de la Mode“ и „La Gazette Rose“. Од јутра до мрака ради у редакцијама својих листова, који су ваљда на свету најсавршенији у својој струци. Пре неку годину постала је и доктор целокупне медицине, па сад осим писања има и јаку лекарску праксу.

Гђа Ернст, као професорка француске поезије, стекла је лепа гласа. По рођењу је Елсаскиња. Пише у листовима а највише ради на „Voltaire“-у. Луј Блану је била интимна пријатељица.

Од сликарки одликују се Juliette Bonheur и Лујза Абем. Оне излажу редовно своје радове у чувеном париском салону.

Наравно, да смо овде навели само главније особе из француског друштва. Има их још пуно, који су својим радом доказали женску способност за самосталан рад. Њима се може захвалити, што је сад питање о еманципацији женскиња постало већ питањем првог реда у Француској.

И. И—ћ.

писник „Köln. Ztga.“ Цавалоти, дописник „La Gazete franco-russe“, и т. д.

На евршетку устаде Побједоносцев и прочита писмо надбискупа кантербуржкога, који изражује своју радост над слављем, које слави велика Русија.

Споменути ваља јоште, да је свечаној седници академије присуствовала такођер абисинска принцеза, нећакиња негусова. Госпођица била је одевена у европско одело ружичасте боје, а на глави јој седио дражесни шеширић по најновијој париској моди. Није то тамносмеђе лишце нипошто ружно, но врло симпатично особито кад упре у човека оне своје лепе ватрене очи, из којих сипа искра за искром.

Истога дана у вече беше свечана вечера код подпредседника словенскога комитеа Ф. Минића Гарнић Гарнићкога. Скупили су се овде сви страни словенски гости: дипломати, књижевници, учењаци, уметници, новинари и т. д., а били су ови сталежи и с руске стране заступани. Што је особито угодно деловати морало на све присутне, било је то, што није изуштена ни једна реч у којем туђем језику. Говорило се у свим словенским језицима ал највише у руском, који је био господујући.

Међу осталим поздрави Шарапов председника петроградскога словенскога добротворнога друштва генерала Игњатијева, у име свих присутних Словена, те га замоли, да ради у корист словенских интереса, на што Игњатијев то обећа, напоменув, да сваки Словен на том пољу радити мора. Речи ове беху поздрављене бурним „ура“.

„Обз.“

* * *

„Глас Црногорца“ доноси у службеном делу ове брзојаве:

Њено Височанство кнегиња Милена примила је 15. јула, на дан славе деветстогодишње успомене од како је сав руски народ, под св. Владимиром, примио свету веру православну, из Кијева овај брзојавни поздрав:

„Цела руска црква, сакупљена да прослави дан спасења нашег у крилу православља, пуна братске радости, поздравља православнога књаза Црне Горе, кнегињу и сав светли дом једанак с народом верним вери својих отаца. Бог вас хранио и обасуо вас даровима своје милости.

Побједоносцев“.

На то је Њено Височанство кнегиња Милена изволела одговорити овим отпоздравом:

„Искрено захваљујем Вашој Преузвишености на жељама исказаним у Вашем брзојаву приликом данашње светковине у Кијеву. Непоколебива верност црногорског народа к светој прадедовској вери православној нашла је премоћну потпору у братским чуствима велике Русије, те ми шаљемо топле молитве Свемогућему, да охрани у својој божјој милости Његово Императорско Величанство цара Александра III., славног заштитника православља и цео братски нам народ. Уједињени у крилу православља са нашом браћом Русима, ми удружујемо своје жеље с њиховим, да се прослави победа свете православне цркве. Сретна сам, те Вас могу уверити, да радост, изазвата том побожном светковином, одјекује у сваком срцу црногорском“.

* * *

Предпрослава деветстогодишњице крштења рускога народа у Кијеву отпочела је у вече 10-ог јула торжанственим свеноћним бдењем, које је одслужио високопреосвештени митрополит српски Михаило над гробом свете благоверне кнегиње Олге 14. јула, на дан упокојења свете кнегиње, у Десетиној цркви била је литургија коју је одслужио високопреосвештени Михаило са преосвештеним архијепископом нижегородским Модестом. После литургије био је парастос, на коме су чинодејствовали митрополит српски Михаило, архиепископ Модест и викари епископи Силвестар и Иринеј, за упокој душе свима кијевским кнезовима и кнегињама из прве периоде руске историје, — који су радили на распростирању хришћанства у Русији, и који су сахрањени у Кијеву: Владимиру, Јарославу I. Изјаславу I., Свјатославу I., Всеволду I., Свјетополку II., Владимиру II., (Мономаху), Метиславу I., Јарополку II., Всеволду II., Вјачеславу I., Изјаславу II, Ростиславу I., Изјаславу III., Ђорђу I., Метиславу II., Гљебу, Свјатославу III., Рурику, Роману, Всеволду III., Метиславу III., Данилу, Вишеславу, Ростиславу, Јарополку, Изјаславу, Гљебу, Свјатополку, и Гљебу, Олги, Ани, Марији, Ани, Пределави, Софији, Евтими, Евпракси, Катарини, Анастасији и Јелени. Пошто је отпевано „вјечнаја памјат“ свима именованим кнезовима и кнегињама, кренула се уз пратњу звона литија из Десетине цркве у цркву Трисветитељску, пујући молебен св. благоверној кнегињи Олги. Кад је литија дошла у Трисветитељску цркву, одслужено је, на месту где је стојао Перун, благодарење Спаситељу, што је избавио руску земљу од таме, многобоштва и идолопоклонства. После благодарења вратило се свештенство и Десетину цркву.

„Кијевљанин.“

Решење бреговског питања.

Знаменито бреговско питање, између Србије и Бугарске решено је... Почетак томе решењу учињен је за владе напредњачке, 30. марта 1887. год., а крај под садањом владом 2. јуна ове године. Званична акта којима је „решење“ учињено гласе:

АКТ

Српско-бугарска комисија, која је, према члану 1-ом споразума од 13. октобра 1886. године, одређена да реши питање о Брегову, пошто је у својој седници од 16. децембра 1886. године закључила: „да је спорна Бреговска ливада саставни део краљевине Србије и да је старо корито реке Тимока, између ове исте ливаде и бугарског села Брегова, политична граница између краљевине Србије и кнежевине Бугарске“, потписани, овлашћени у тој цели, потврђују овим поменуто решење комисије и изјављују да га примају у име својих дотичних влада, без обзира на остале обавезе, које су предвиђене горепоменутим првим чланом.

У потврду чега потписани су ставили на њ своје потписе и печате.

Сачињено у два примерка у Софији 30. марта 1887. године.

(М. П.) Р. Данић с. р.
(М. П.) Г. Д. Начевић с. р.

*

АКТ

о закљученом споразуму између краљевине Србије и кнежевине Бугарске.

По што је комисија српско-бугарска у седници својој од 16. децембра 1886. године утврдила, да је спорна Бреговска ливада, која се данас налази на десној обали Тимока, својина и саставни део краљевине Србије, а у седници својој од 30. јуна 1888. год. утврдила опет да је спорна Балејска ливада, која се сада налази на левој обали Тимока својина и саставни део кнежевине Бугарске, то су комисари српско-бугарски о размени тих земаља учинили овај

СПОРАЗУМ

1. Краљевина Србија уступа кнежевини Бугарској своју Бреговску ливаду на десној обали Тимока.

2. У размену за ову бреговску ливаду, кнежевина Бугарска уступа краљевини Србији своју Балејску ливаду на левој обали Тимока.

3. Садашњи ток реке Тимока како код Брегова, тако и код Балеја, политичка је граница између краљевине Србије и кнежевине Бугарске.

4. Влада краљевине Србије обвезује се да исплати све приватне сопственике земаља до Бреговске ливаде, ако би таквих било, као што се и влада кнежевине Бугарске обвезује да исплати све приватне сопственике Балејске ливаде, ако би их било, тако, да оба уступљена земљишта остају искључно државна својина, којима су уступљена, без икаквих права својине и без икакве мешавине трећих лица на тим земљиштима.

5. Овај споразум ступа у живот пошто га одобре владе краљевине Србије и кнежевине Бугарске.

Састављено и потписано у два равногласна примерка 2. јула 1888. године у Неготини.

Т. Плев с. р. Жив. Анђелић с. р.
П. Иванов с. р. К. Н. Христић с. р.

Како је ружно прошла Србија при овој погодби, види се из чланка ког смо приопштили у прошлом броју „Заставе“ под насловом „Брегово.“

Политички преглед.

Откривена политичка тајна. Као што је познато, бивши бугарски кнез Александар Батенберг био је наумио да проси ћерку покојног немачког цара Фридриха. Но до те просидбе није дошло, пошто је кнез Бизмарк томе противан био. Сада је у француском листу „Nouvelle Revue“ изишао тајни извештај, што га је Бизмарк цару Фридриху у тој ствари поднео. У томе извештају разлаже Бизмарк како не би било политички и упутно да кнез Батенберг узме Фридрихову ћерку из обзира према Русији, па се међу осталим вели, да Немачка не само да треба неутрално да се држи према руској политици, него и да храбри још Русију у политици јој. Савез средњо-европских држава мора имати обзира према симпатији, коју имадоше један према другом Виљем I. и руски цар. Најпосле у извештају Бизмарк наговештује, да би морао и оставку дати, кад би до споменуте просидбе дошло. Новине француске пишу о том извештају, као да је против Француске наперен.

Бугарско питање. Фердинанду Кобуршком као да је одзвонило у Бугарској. Не зна само сирома како да се извуче, а да не остане посрамљен. Сад је већ и Стамбулову додијало стање у Бугарској, па је готов да жртвује Фердинанда. Поручује Цанковљевим људима, да би им се придружио, кад би велике силе позвале Фердинанда да чисти из Бугарске. Он би у том случају саставио са Цанковим министарство, па би за тим молио Фердинанда, да сели из Бугарске у интересу саме земље. Бирали би за тим за кнеза једног од оне тројице православних кандидата, које би им велике силе препоручиле.

Енглези у Африци. Из Занзибара стижу доста неповољне вести: Емин-паша се налази у великој опасности. Нема хране и за то у војсци влада незадовољство. Осим тога позвао га је Мади да се преда и распусти своју војску.

Трговачки уговор између Србије и Турске ратификовало је српско министарско веће. — Пруга Цариброд-Софија-Вакарел отвориће се 31. о. м. Србију ће при том отварању заступати дипломатски агент јој Данић.

Говор доктора Живнија

држан на свечаној седници с.-петербуршког словенског благотворителног общества на дан св. Владимира 15. јула 1888. год.

Високоуважени зборе!

На данашњи дан слави се спомен св. Владимира, који је утврдио православно-словенску цркву у Руса. Словени треба да прославе ону мисао, која служи као основ историјском значају св. Владимира. Словени прослављају св. Владимира као утемељача оне науке, коју су св. апостоли и првоучитељи словенски Кирил и Методије проповедали.

Од времена св. Владимира, па све до данас чврсто стоји православна црква у руском народу.

И тако Словенство може с пуним правом славити св. Владимира као извршитеља кирило-методијског завета у источном Словенству.

Ми се нисмо овде скупили, да расправљамо политичка питања, јер политика и неспада у делокруг словенског благотворителног общества. Овом збору је главна намера, да засведочи ту историјску истину, да је словенски народ уверио благодарећи раду св. словенских првоучитеља Кирила и Методија и њиховог заслужног прејемника на пољу апостолског рада св. Владимира, да духовни живот народа, основан на правој основи народности, чини идеал патриота — идеал, који словенски народ никад неће употребити за политичне тежње.

Пре хиљаду година словенски народ био је непопцепан; њега су ујединили св. апостоли Кирил и Методије, не само у цркви, него и у књижевности једним језиком, и то је јединство утврдио на истоку у руском народу св. Владимир. И где год се то јединство пореметило, Словенство се пожурило, да га опет успостави, не из каквих политичких намера, него рад просвете у духу народном. Али тај народ наилази у том свом раду на противнике, који њихов рад крсте „панславизмом“, да би само навукли сумњу на законите тежње словенског народа и да му праве незгоде и препреке.

Зацело ће бити умесно, да коју више речем о том разглашеном панславизму. Ако се који Аустријанац Словен придржава програма Кирило-Методијевог, сматра се као панславистички агитатор.

Пре свега ћу да се зауставим код саме речи панславизам. Сваки узима тумачење те речи на своју руку: „панславизам“ је идеја за народно, културно и политично јединство свију Словена“.

Није нужно, да се реч панславизам мења. Панславизам је сложена реч из грчке и латинске речи. Значење саме речи је, уједињење свију Словена.

Но очевидно је, да то уједињење може бити на разне начине и може се употребити на разне цељи: 1. Политички панславизам. 2. Литературни панславизам. 3. Религиозни панславизам. 4. Културни панславизам и 5. Народни или национални панславизам.

Политичко уједињење Словена било би без икакве цељи, тако, као и политичка обавеза ког грађана, т. ј. војничка служба и порез свугди су друкчији; не би се могло ни успети, јер Словени никад нису ни били политички уједињени, те по том они и немају ничег општег у историји и политици, као н. пр. код немачког народа. Најпосле политичко уједињење било би у свези са револуцијама, на што се Словени никад не би одважили, пошто су они увек верни били свом монарху.

Али Словени морају да раде на другој врсти уједињења, другом начину панславизма: на историјском панславизму св. апостола Кирила и Методија и њиховог прејемника св. Владимира, т. ј. на успостављању народног и културног јединства.

Словени не чине толко историјски организам по типу физичном, по чине јединство са стране душевне, као н. пр. у наречију, у песмама, у свирци, у украсима и т. д. Но да успемо у вишој култури, то морамо стати на становиште св. апостола Кирила и Методија. Благодарећи неуморном раду св. Владимира, руски народ остао је веран том предању, тим основама народног и културног јединства словенског народа; остао је веран православној цркви, ћирилици и старом словенском језику, из којег се развијо народни и књижевни језик руски. Срби и Бугари су такођер задржали православну цркву, и по том им неће бити тешко примити светски језик руски, као књижевни за више образовање. (? Ур. „Заставе“).

Словачка сирочад.

Бечки „Фатерланд“, доноси о одвођању словачке деце у ропство овај чланак:

„И сами мађарски листови већ су у пола признали, да се словачка деца неодправљају законитим путем у мађарске пределе. Тако јавља „Алфелд,“ који излази у Араду, да су два дечака која су доведена у арадску жупанију, пред облашћу изјавила, да они нису „сироте,“ него да оба имаду прилично имућне родитеље, који нису желили, да им узму њихову децу; шта више мајка једнога дечака је истога сакрила под корито, али га је судац нашао и од ње силом отео. Арадски сиротињски одбор писао је усљед тога одмах тренчинском поджупану, па га је умолио да ту ствар добро испита; јер ако буду изјаве оних дечака истините, онда ће их одмах послати натраг у њихов родни крај.

Други мађарски лист, а то је „Еђетертеш,“ опет јавља, да је много дечака, који су из Словачке били доведени у мађарске пределе, побегло натраг у свој завичај, те их њихови нови родитељи и одгојитељи никако не могу наћи. Један од тих младих бегунаца дошао је ових дана у Турч. св. Мартин, пошто је пуних дванаест дана пешке путовао, и то понајвише дуж жељезничке пруге. Зове се Хинко Плани, то је незаконито дете из Кисцузца-Ујхеља, а родитељи му још живе. Но он је највише био код свога поочима; а задња четири месеца код свога ујака, који је ткалац, па му је помагао при послу. Мали је хтео изучити месарски занат, па су већ били нашли и мајстора, код којега је имао ступити у науку. Чини се, да су и мајка и дечак најпре приволели, да мали пође међу Мађаре, јер се је у Турч. св. Мартину приповедало, да ће богати Мађари посинити словачку децу, и да неки мађарски барон намерава, да четрдесет словачких дечака даде одгојити. Доцније није мајка хтела, да се растане са својим сином; али поверенство је рекло, да је он већ уписан, па да мора поћи. У Араду, тако приповеда мали Плани, доведоше нас у неку велику кућу, и тамо дођоше људи да нас изабирају. Дођоше обртници, па стадоше прегледати наше мишице и наша леђа, на што обично рекоше: „jó inas“ (добар послужитељ) те онда узеше дотичног дечака. Хинко Плани и још један дечак дођоше к некоме столару, где су најпре морали чистити радионицу, столице, столове, прозоре, врата, и т. д. А храна је била врло слаба. Дечаци нису са својом судбом били задовољни, па су трећи дан столару рекли, да се желе повратити кући. То им мајстор никако није хтео дозволити, па су за то и побегли. Хинко Плани здрав је и јак дечак у четрнајстој години, па ако је све истина, што је приповедао, то се словачки дечаци одправљају у мађарске пределе само за то, да мађ. обртници добију добрих и јаких шегрта. Јер кад је Плани већ и у свом завичају имао место, где би могао изучити одабрани занат, онда никако није чин хуманитета, што су га слали другом мајстору у јужну Угарску. Лист „Алфелд“ имао је за то посве право, када је писао, да би таки случајеви цел јужно-угарске „колонизације“ могли показати у злој светлости. Кривци таквог поступка морали би се позвати на одговорност. А приповест дечака Планија узета је из словачких „Народних Новина,“ где су малога тачно испитали и преслушали.“

Хипнотички експерименти дра Ханзена.

Чувени хипнотизер немачки, др. Ханзен, одржао је у Н. Саду две представе, те је бар у неколко упознао новосадску публику са неким чудноватим појавама хипнотичким, које су у новије доба почеле револуцију да стварају у научном свету. Хипнотизам, тај тврди орах, о који данас ломе зубе најчувенији клиничари европски, као што је Шарко, Крафт-Ебинг и др., учинио је малу узбуну и у новосадској публици. Који су год били на те две представе не могу довољно да се начуде непоњатним, тако рећи тајанственим експериментима Ханзеновим, и премда се нашло прилично скептичара, ипак се велика већина уверила, да постоји загонетна сила хипнотизма, те остављајући медицинским капацитетима, да ту загонетку решавају, сада у сваком друштву и на сваком месту с неким готово грозничавим интересом претреса о оном, што је својим рођеним очима видела.

Пре него што ће прећи на експерименте, предавао је Ханзен у кратко о почетцима и о развитку хипнотизма. Прве трагове налази он још међу Грцима и Римљанима. Доцније се хипнотизам притајивао и заборављао,

те је у разним одсецима времена час у једном а час у другом народу искрснуо, да се и опет изгуби. Узрок лежи у том, што се у хипнотизам слабо веровало, што су га већином сматрали као неки огранак мађионичарства. Тек у најновије доба се почела и наука интересовати за хипнотизам, а данас већ и најозбиљнији научњаци приписују тој за сада тамној страни човечије душе велику важност.

По Ханзеновом мишљењу, оснива се хипноза на имагинацији фантазије хипнотисаног, коју у њему хипнотизер разигра. Хипнотисани губи своју душевну индивидуалност, за њега више не постоји представа „ја", него је безусловно подчињен вољи хипнотизеровој и његовим заповестима; у његовој свести рађају се само оне представе, које је хипнотизер рад да произведе.

Начини произвађања хипнозе разни су. Испрва су превлачили тело глатким металним плочама, доцније јаким магнетима, а у последње време је све бачено на страну, јер се показало, да се може и празним рукама хипнотисати. Добро се хипнотише и дугим и непомичним посматрањем каквог врло светлог предмета. Данас понајвише још овако бива: даде се оном, ког треба хипнотисати, да дуже времена пажљиво гледи у стаклену призму а међутим га с времена на време хипнотизер рукама успављује. На тај начин хипнотише и Ханзен и публика се уверила о брзом успеху тог начина.

За четврт сата хипнотисао је на тај начин десет до дванаест дечака. — Ханзен признаје, да није само њему дано да хипнотише; врло многи људи могли би хипнотисати исто тако, као што многи могу да буду хипнотисани. За тај посао треба само знати све мисли своје и сву енергију своју концентрисати и пронаћи начин, како се ко може најлакше хипнотисати. Разуме се, да је ово последње најтеже, премда ни оно прво није баш лако. Он при свем то препоручује само лечницима, да се тога лаћају, јер људима, који ту ствар нису пажљиво проучавали и много о њој мислили, може лако каква ненадана несрећа да се догоди. — Хоће ли хипнотисани када се пробуди бити уморан и изнурен, зависи од тога, какви су експерименти с њиме чињени. Ваља дакле бирати лакше ствари, изазивати душевна стања, која човека не потресају сувише. Тога се и Ханзен држи, те бира просте експерименте, који јасно доказују потпуно одсуство сопствене воље хипнотисаногa, ал га за то ипак јако не уморе ни душевно ни телесно. Навешћемо неколико занимљивих експеримената. Заповедио је хипнотисаном дечку да му гледи право у очи; од тог тренутка био је дечко прикован уз те очи; куд год хипнотизер крене, ишао је и као слеп за њим непрестано му укочено гледајући у очи. Другоме је опет заповедио, да име своје заборави и дечко се није могао ни за бога сетити не само свога имена, него чак ни једнога слова из имена. За тим је производио код једног каталепсију, намештао га је свакојако и дечко је увек онако остао како га је наместио. Једном је рекао, да му гори коса а дечко је грозничаво стао да гаси рукама косу своју. Било је још врло много занимљивих ствари те врсте и можемо рећи, да се новосадска публика врло добро забављала. Другог вечера представа није текла тако глатко као првога због тога, што је ваздух био врло влажан, пун електрицитета, па му је много теже било хипнотисати.

Чујемо да ће др. Ханзен одржати још две представе. Врло би нам мило, било кад би нас том приликом хтео упознати и са постхипнозом, која је још много непознатија. Да се човек са свим покори туђој вољи док је у хипнози — то се још којекако даје разумети, ал да заповести хипнотизерове везују човека чак и онда кад се од хипнозе пробуди — то је доиста врло непознато. Не знам, да ли се др. Ханзен до сад бавио са постхипнозом, али ако јесте, онда би му новосадска публика доиста била захвална, кад би и њојзи хтео неколко занимљивих постхипнотичких експеримената да изведе. ⊙

ДОПИСИ.

Шајкашка, на тројутарје св. Аранђела. Хоћу да вам у кратко опишем овогодишњу аранђелску славу, која је слављена 13. (25.) јула о. г. како у манастиру, тако и у оба места Ковиља. — Још дан пре славе, замаглио се беше Ковиљ са свију страна од прашине, коју диже силесија кола, што госте пошаху. Беше као у зиму кад се спусти густа магла, па једва можеш што да видиш, а груди ти се уморе дишући онај густи врак. Ову маглу начинише силна кола и силан свет, што по оној дебелој прашини иђаше то тамо то амо.

Освану и дан славе. Куд погледаш видиш јучерашњу слику. Гости нови долазе, не можеш избројати кола. Свет иде то тамо, то амо. Прашина да те удави. Пред манастиром, у ман. порти, врту, шуми „пуно напуњено." У цркви не можеш издржати. Да те згнече, а зној све цури и прави млазеве по напрашеном ти лицу. Служи се архијерејска служба. На служби пева бечкеречко црк. пев. друштво. Поред све лепоте и торжаства, морам из цркве напоље. Не можеш да издржиш. Један унутра, други напоље, па тако од почетка до свршетка. Кад се певало „причасно," примакосмо се и опет црк. врат'ма, кад ал' појање престаде, а на говорничко место стаде — отац Мирон, игуман Ковиља.

После службе одведоше честити ковиљчани своје млогобројне госте својим кућама, јер већ беше време обеду, те се тако за мало, испразни и порта и врт и шума манастирска.

Око 4 сах. свет се био и опет искупио. На све стране певанке и игранке. Честити бечкеречани певаху неколико лепих песама у шуми. Свет се око њих купио и слушајући их уживао. Наш народ заиста ужива у лепом појању и певању. И „Застава" никад лепши предлог није могла донети, него онај, да наше пев. дружине у што већим бројевима похађају наше нар. славе певајући и ширећи срп. песму на све стране Српства. Нека је овом приликом јавно изречена хвала занатл. црк. пев. дружини бечкеречкој, која није пожалила труда, него по оној припеци ипак дође да лепу српску славу, још лепшом учини. Ковиљску славу и до сад похађасмо, ал' овако многобројно похођену не видесмо је до данас. После раваничке, ковиљска је слава увек била најмногобројније похођена, а тај број све на више иде. С тога, сетимо се Змаја, који вели за Србина: „Песма га је одржала, њојзи хвала;" сетимо се тог Србина који је вазда тако радо слушао и слуша песме о својој прошлости и тако гаји наду на лепшу будућност, сетимо га се велим, па га соколимо, храбримо и поведимо га — лепшем, срећнијем и задовољнијем животу. Та он тако радо слуша, а лако и прима, па дајмо му прилику, да научи све што је лепше, не би л' тиме и он постао морално лепши, узвишенији и племенитији, особито данас у доба општег разврата и неморала.

Кад се сунце клонило заходу, поче се и народ разилазити. Честити домаћини у друштву са својим гостима, праћени песмом и свирком вратише се својим кућама на вечеру, после које се продужило весеље до белога данка. У гостионици „код мачка" у Д. Ковиљу била је тога дана у вече дил. позор. представа. Приказани беху „Граничари." Позор. дворана беше дупком пуна. Многи се морали вратити, јер не беше више места. Представа је испала — кад се ситније погрешке одбаце — врло добро. Приказивачи се показаше добро. Сваки ти се то кретао тако слободно, а говорио тако одрешито, чисто и гласно, као да су баш прави глумци. Евала им! Бина им заслужује сваку похвалу. Лепше, неверујем да има и једно путујуће друштво. — После представе наступила је игранка. Играло се весело и несташно, како то само безбрижна младеж уме. За столовима пред двораном и у др. соби седили су остали, старији и млађи гости. Ту се јело и пило, здравило и певало.

Сутра дан се многи гости разишли својим кућама, а доста њих беше остало да виде и др. представу, која се одржала тога вечера. Давао се „Преки лек" од М. Калића и „Љуб. писмо" од К. Трифковића. Претстава је испала на опште задовољство, тако, да честитој ковиљској дил. позор. дружини можемо само хвалу изрећи, са том жељом: да вољно истраје. — После претставе беше и опет игранка, која је трајала до 3 сах. у јутру, када се гости са својим честитим домаћинима братски ижљубише и опростише.

Дозвол'те штов. г. уреднице да на свршетку изречем хвала свима домаћинима нашима, који нас онако братски и усрдно дочекаше. Живели!

Један — Гостовић.

Народна привреда.

К питању филоксере.

Принужден сам да се осврнем на допис г. Ивана Јагића у броју 171. „Обзора" од 26. јулија т. г.

Случајно добих горњи број у ком ме г. И. Јагић одриљује и напада на начин безобзиран што свештенику не доликује, истини за вољу морам се хтео не хтео бранити. У истину је висока земаљска влада наложила г. И. Јагићу да ми покаже од филоксере заражену парцелу винограда, но није му наложила да ми парцелу покаже уништену, што се је обратно догодило. Место заражену парцелу добих уништену, и ја нисам могао против тога поступка никакав призив учинити, јер у месецу децембру није се могло знати да ли је дотична парцела уништена или само заражена, док ми није сам власник парцеле Херцег то казао. Није истина да сам ја сам ту изабрао био, јер тако луд нисам, да би си одабрао уништену, него заражену. Зар се несећа г. И. Јагић да је мојој супрузи казао, да ћу радити у винограду Херцега, као што је казао и самом Херцегу. Дакле онда нисам сам одабрао, 12. децембра послао сам г. И. Јагићу надничара да га обавести да сам почео радити, но г. И. Јагић није дошао до 16. децембра док нисам сам дошао к њему.

Што се тиче, што пише г. И. Јагић, да је на Краљево 1887. уверио се да је чокоће где сам радио усахло и то му могу казати, да није истина, јер 2. августа сам начинио покус, а на Краљево вели г. Јагић да су усахли, што је дакле поверенство 24. септембра тражило на пољу? Јер на усахле чокоте поверенства не треба. Штовани читаоци нека не верују нити г. Јагићу, нити мени, него нека се обрате на г. Илију Гутешу, који је био у поверенству као приватна личност и био код извада чокота 24. септембра год. 1887.

Даље читам, да је г. Јагић поновно прегледао честицу што сам радио, те вели у том, да се је уверио да је Хабијанац утамапио млого лозе но мало филоксере. Жалим га веома (Јагића) што је тако кратковид. Још прошле године био код давања парцеле, те није опазио, да је и онда било уништено односно суво чокоће, него мени и моме леку приписује кривицу. Е господине Јагићу кад умрете ви, да видим онога лечника који ће вам живот повратити? Тако је исто и код мене и мога лека. Чудне ли ироније да за оно одговарам што је други сагрешио. Истина је господине да сте били од мене много сумњичени, као и данас, и то ради неистине, а да сам вас простачки напао то није истина, јер то мој обичај није, него сам вас уљудно питао, за допис у „Господарском Листу", и зашто сте одкопавали чокоте без мога знања. Што ни сам нисам смео учинити то сте ви г. Јагићу учинили, а вас није нико на то опуновластио. Нисам ли добио од вас одговор простачки? Ви ми одговористе: „безобразниче ја с вама немам ништа," и ја сад питам ко се је простачки понашао? то нека суде славни читатељи.

На 14. јуна ове год. у истини се је нашло филоксере но на сваком чокоту не, него овде онде, па господине зашто не кажете у којој мери и колико? Долази даље г. Јагићу где ви сами пишете, да се нисте даље бринули за мој рад, дакле, нист се бринули, ништа незнате о мом раду, као нити онај који није знао да радим и да сам радио.

Вратимо се натраг на 5-тог јуна ове год. што сте сами г. И. Јагићу писали у „Господарском Листу." Узмите у руке допис па читајте, где вам од речи до речи стоји следеће: „Филоксере сам нашао на оно преостала сторога трсја (чокоћа) пре три недеље веома мало; тек две хрпице, у којима је била тек по једна крупнија уш. Дакле г. Јагић, колики контраст између 5. јуна и 26. маја у „Обзору." Даље пишете у „Господарском Листу," ово:... „А друго су биле колико сам упознао и могао разабрати са повећалом нимпфе." Но г. Јагићу зар сте заборавили да у месецу мају ни један зарезник а још мање филоксера нимпфе имаде, будући је већ усавршена. Што се даље тиче више у препирку се са вами велечастни г. И. Јагић-у не упуштам, јер ће се временом сам мој рад показати као што се је и већ показао у Каменици где сада радим, а чокоће ми се као што ви напомињете, није осушило а нема нити филоксере. Толико истини за вољу, и да народ односно виноградари знаду ваше назоре. Та ни црни Циганин тако што не би могао писати као што сте ви г. Јагићу против мене писали, а самом неистином.

Дакле руку на срце па будите праведан.

Ђ. Хабијанац.

Вести из места и са стране.

Саборски одбор започео је у четвртак 21. тек. месца своје седнице. Понајглавнији предмет саветовања био је до сад извештај изасланика саборског одбора Медаковића и Думче о стању дијецеза у митрополији. Опширнији извештај донећемо доцније.

У бракоразводној парници између краља Милана и краљице Наталије јављају, да је преко холандешког конзулата у Бечу предат краљици Наталији допис од београдске конзисторије, у ком јој се саопштава, да је тужба краља Милана примљена и у ком се позива, да назначи свога заступника.

Бугарски разбојници. Бугарски разбојници, који су у Белови заробили неке агенте, Чивуте, још их никако нису пустили. Разбојника као да има 35, јер траже као откупну цену: 35 пари опанака, 35 кошуља, 35 чарапа, 35 комади сапуна и 35 чешљева. Осим тога траже око 30.000 форината, 6 мартинових острагуша, једну пушку репетирку и 1050 патрона. Родбина заробљеника, заједно са аустро-угарским конзулом послала је све искане ствари разбојницима, па и новац и оружје, али је бугарска влада узаптила оружје и муницију, јер не мога допустити, да се лопови наоружају. Шта више, бугарска влада је наредила, да се гоне разбојници, но на заузимање аустро-угарског конзула одустала је од тога. Последњих дана напали су бугарски разбојници једно бугарско село и однели многи плен. Војска их по налогу није гонила, јер се бојала, да ће они убити своје заробљенике. Ово је заиста веома чудно питање. Право је спасти заробљенике, о том нема сумње; но је ли и то право, пустити заробљенике да пљачкају а не хватати их, но допустити, да им се још даде оружје и џебана? Бугарска влада осећа, да тако далеко у попуштању према разбојницима не сме ићи, јер ће спасти двојицу, а жртвоваће своје војнике, који ће погинути од пушака и олова, које ће се издати разбојницима. Но будимпештанска штампа, сасвим друкче мисли. По мишљењу те штампе, Биндер мора бити спашен, ма цела Бугарска пропала. Ето што о томе пише „Буд. Тагблат": „Породица заробљеника и њихови пријатељи чине све могуће, да спасу жртве из разбојничких руку, али им бугарска влада чини сметње. Она је спречила, да се разбојницима однесе откупна цена (разуми оружје). Шта бугарска влада с тим мисли, то је нами неразумљиво. Изгледа, као да је она друг разбојника. Најмање, што би влада могла учинити, то је, да мирно гледа, како други спасавају заробљенике. А у место тога, она шаље војску, да хвата разбојнике? не него веснике, који иду разбојницима, да спасу заробљенике. Ово понашање бугарске владе може учинити, да се изгуби пријатељство Аустро-Угарске према Бугарима, а то ће јој пријатељство за кратко време врло нужно требати". Волели би знати, би ли „Буд. Тагблат" тако писао, да је н. пр. уместо Биндера какав Страхинић ухваћен од бугарских разбојника.

Крај крвавој освети. „Глас Црногорца" пише: „Познато је, да на нашој граници према Арбанији од памтивека трају крвави сукоби из личне и породичке освете. То је стање већ догрдило и књ. црногорској и цар. отоманској влади, те су прегле да тој невољи учине крај. Обе су владе одредиле заједничку комисију и наредиле јој да испита ствар и да измири крви. Комисије се више пута састајала те се на последак договорила и сложила у том, да се баци камен у воду и да се прекине свака даља крв, а да за досадашњу крв нема нико, ни с оне ни с ове стране, тражити никакве накнаде. Ако би се пак ипак догодило какво дело из освете, да се крвник мора сматрати као прост зликовац и власти се обвезују, да ће га као такова судити. Особито се пак узајамно обвезују владе, да ће навек известити другу страну о извршеној пресуди." На основу тога састали су се узајамни комесари прошле недеље на Ржаничком мосту, објавили измирење и бацили камен у воду. Многи народ, и црногорски и арбанашки, био је при тој свечаности те је изјавио своју радост на прекинутој крви, вичући: „Живио Господар!", „Живио Падишах!".

Разбојници Арнаути. Читамо у београдским листовима: Из Куршумлије пишу, да су оружани Арнаути 12. о. м. у сред подне напали на нашу караулу бр. 18. и српске стражаре: Јеврема Чарапића и Величка Стевановића опасно ранили. Чудо да се не може тим разбојницима једном стати за врат. Кад су Турци немарни према злочинцима Арнаутима, онда ваља тражити прави лек за то.

✝

ЧИКА-ТОША ЗЛАТИЋ.

Под тим именом познат у целом Срему а нарочито у фрушкогорском подунављу умр'о је у четвртак 21. јула у ½11 сати пре подне речени чика-Тоша у Черевићу у својој 63. години.

Покојник је био један од оних бораца за народне ствари, којих је данаске мање, а који су умели у своме уверењу истрајати поред свију сметња, незгода и прогањања, што су их на том путу налазили. Он је умео поред све верности својим начелима — био је претплатник „Заставин" од почетка јој, па до смрти своје — бити толерантан према сваком а волео је свој Черевић над-а-свим и покушавао је све могуће да уради што више за бољу просвету черевићког подмлатка, осећајући на себи терет незнања.

Као прост човек али бистра духа и бадре делао просто, он је дотерао до лепог самоуког знања и умења, лепог иметка а још бољег уважења. Не заборављајући на себе и свој пробитак, он се радо хватао у коло, па често и сам коло повео, кад је требало ма коју општу и народну ствар унапредити. С тога је бивао редом у свима телима и друштвима поштован и меродаван чинилац: био је члан и одборник черевићке припомоћне задруге, читаоничин председник и певачком друштву а био је вајкадашњи члан „Матице Српске."

У покојном чика-Тоши угасио се једном речи живот, пун лепих и племенитих тежња и добрих дела, која се тако на брзо недаду изрећати, те је заслужио потпуно, да му српски свет одасвуд довикне последње: „Мир твоме пепелу, чика-Тошо, а вечан ти спомен међу нама!"

—ћ.

Најновије вести.

— **Турска влада уложила** је код српске и бугарске владе протест због тога, што је закључен уговор због Брегова Тај уговор је учинио промену земљишта, а Бугарска, пошто је још зависна од Турске, бар по форми, не би смела без дозволе Турске да склапа уговоре, који мењају територијум Бугарске. Турска с формалне стране има право, али ће остати на том протесту, јер је Бугарска тим уговором хасила земљишта а не штетовала.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 23. јула у вече.)

Лондон. Једно одељење талијанске пешадије и једно одељење поморске војске истакоше талијанску заставу у Зулу, јужно од Масаве. У доњој кући изјавио је Фергусон, да ће се у средњој Африци још јаче сузбити трговина с робовима, чим пређе приморје у управу енглеских, немачких и источно-африканских друштава. У горњој кући опет изјавио је Солзбери, да је Италија посела Масаву и ако без пристајања али са знањем Енглеске. Нада се, да неће доћи до сукоба.

Трговина.

= **Нови Сад** 23. јула. (4. августа.) Овонедељна житарска радња се свршује са чврстом и напредном ценом шенице на горњим, а услед тога и на доњим пијацама житарским. У Будимпешти је за минула два дана шеници цена са 20—25 новч. напредовала. На нашој житној пијаци је преко целе недеље врло мало довоза са раном; цена је шеници са 10—20 новч. и код нас се повисила. Млинови и спекулација са добром вољом пазаре. Данас се плаћа шеница прве каквоће 6 ф. 10 н. средња 5 ф. 90—6 ф. лакша роба 5 ф. 70—80 н. Наполица 5 ф. 20 н. Јечам 4 ф. 50 н. Зоб 4 ф. 60 н. Кукуруз 6 ф. Све од 100 кгр.

На свима осталим пијацама нашим врло је слаб обрт и продаја, цене су свакој роби без промене.

*

У **Будимпешти** 22. јула. (3. августа.) Из Берлина јављају наглу повишицу цене шеници. За француске пијаце се угарске шенице на жељезничким станицама у знатним количинама пазари. На данашњој житној берзи шеница врло умерено нуђена, воља за куповање добра, тенденција при чврстом правцу. Плаћа се шеница потиска (стара) тешка 80. 7 ф. 35 н. 80.5 7 ф. 37½ н. 79. 7 ф. 25 н. Са горње Тисе 79. 7 ф. 30 н. 78.5 7 ф. 25 н. Бачка 79. 7 ф. 35 н. 78. и 76.5 7 ф. 25 н. Арадска 78.5 7 ф. 20 н. Потиска (нова) 82. 7 ф. 45 н. 81.5 7 ф. 45 н. 81. 7 ф. 40 н. 79.5 7 ф. 37½ н. 78.5 7 ф. 35 н. Пештанска 79.5 7 ф. 37½ н. 80. 7 ф. 40 н. 78.5 7 ф. 35 н. Бачка 79.5 7 ф. 32½ н. 76.5 7 ф. Банатска 80.5 7 ф. 32½ н. Све на три месеца.

Раж 5 ф. 50 н. Јечам 5 ф. 30—40 н. Кукуруз 6 ф. 24½ н. Све за готов новац. Продано је још шенице потиске старе 2000 м. ц. тешке 82 кгр. по 7 ф. 50 н. 2800 м. ц. по 7 ф. 47½ н. на три месеца.

Термини су у чврстом правцу обављени. Шеница за јесен 7 ф. 52—54 н. за пролеће шеница 7 ф. 93—95 н. Кукуруз за август 6 ф. 21—25 н. за мај-јуни 1889. г. 5 ф. 18—21 н. Зоб за пролеће 5 ф. 49—51 н.

*

У **Будимпешти** 22. јула. (3. августа.) На недељни марвени вашар догоњено је 3395 ком. ситне и крупне марве за кланицу. Плаћани су волови 160—300 ф. краве 130—170 ф. биволи 100—160 ф. од пара. Теоци 9—16 ф. од комада. Оваца је било 3200 ком. разне пасмине. 1000 комада је остало непродано. Цена са 2 ф. по пару јефтинија. Плаћане угарске 9—14 ф. 50 н. од пара, 27—30 н. од 1 кгр. Немачке овце 9—17 ф. од пара, 28 до 31 н. од 1 кгр.

*

У **Штајнбруху** 22. јула. (3. августа.) У оборима је 112.165 ком. разне пасмине угојених свиња. Плаћа се за угарске мат. тешке 46—47 н. младе тешке 48½—49½ н. средње 48—48½ н. лаке 47 до 47½ н. Сеоске тешке 46—47 н. средње 46—47 н. лаке 45—46 н. Српске транзито теш. 47—48 н. лаке 45—46 н. од 1 кгр.

За пострадале Вршчане

стигли су уредништву „Заставе" ови прилози:

СЕНТОМАШ:	
Од срп. добров. позор. дружине и срп. нев. друштва — — — — —	60 ф. —
МИТРОВИЦА:	
Коста Суботић — — — — —	3 ф. —
УЗДИН:	
Жива А. Токин — — — — —	2 ф. —
КИКИНДА:	
Мика Мица — — — — — —	1 ф. —
К томе по извештају у броју 103. „Заставе" скупљена свота — — —	36 ф. 10 н.
Укупно:	102 ф. 10 н.

Јаван рачун

о вечерњој забави, коју је приредила срп. добровољна позоришна дружина и срп. цркв. певачка дружина у Сентомашу 17. јула 1888.

Од улазница	65 ф. 50 н.
Добровољни прилози	19 ф. 21 н.
Свега	84 ф. 71 н.
Издавање	24 ф. 71 н.
Остаје чиста прихода	60 ф. —

Чист приход отправљен је пострадалим Србима Вршчанима.

Добророљно приложише: I. срп. задруга за узајмно помагање и штедњу у Сентомашу 5 ф. Добротворна задруга Српкиња Сентомашкиња 5 ф.; г.г.: Јеврем Пивнички 1 ф. Симеун Мајински, парох 1 ф. Коста Кирјаковић из Врбаса 1 ф. Вељко Загорица 1 ф. Гавра Д. Каћански 1 ф.; Ђорђе Р. Стефановић 70 н. Аца Лесковац 50 н. Божидар Продановић 50 н.; Милош Рунић 41 н.; Милева Лончарића 40 н. Јеврем Миковић 40 н.; Витомир Рунић 30 н., Сава Каћански мл. 30 н. Душан Стојић 30 н.; Тодор Д. Гавански мл. 20 н. Сима Шијачић 20 н. Свега 19 ф. 21 н. Нека је овим уједно изречена благодарност г.г. прилагачима.

У Сентомашу 21. јула 1888.

Приређивачки одбор.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашао је из штампе

„ЈАВОР"

БРОЈ 30.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

На извору. (Слободно по Шамизону.) Од Змајована. — Изсвир'о девојку. Слика са села. Од Ј. К. — * * * Песма Алексе Ристова-Шантића. — Милче. Приповетка из учитељског живота. Посвећена госпођици Мари Поштићевој. Од В. Милана Марина. (Наставак.) — Партија биљара. Историјска новелета Мавра Лилија. (Наставак.) — Младен В. Вучетин. Успомена на покојног пријатеља (Свршетак.) — Нешто о црногорскијем јунацима. Од Филипа Шпадијера. (Наставак.) — Листак. Први корак у живот. Обичаји при рођењу детета. Културно-историјска црта. — Белешке. — Разно. — Књижевни огласи. — Нове књиге. — Музикалије.

„Јавор" излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду, 23. јула 1888.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора."

✝

Свој родбини и пријатељима јављамо прежалосну вест, да нам је најмлађи син односно брат

ВЕСЕЛИН МАНОЈЛОВИЋ,

трговачки спомоћник у Сегедину

на св. Илију (1. августа) о. г. након двадесетодневног грозног и мученичког боловања у цвету млађаног доба у 18. год. у вечност се преселио.

Тело милог нам покојника опојано је по српско православном обреду 21-ог јула по нашем, и сахрањено на српском сегединском гробљу.

Вечан му спомен!

Уједно изричемо нашу благодарност грађанству сегединском, које је многобројним присуством својим при погребу нашег Веселина, тугу и велики губитак у неколико нам ублажило, а понаособ пречасном госп. пароху сегединском г. Јеврићу, гђци Сторковићевој, која је круну носила. Г.г. Грујићу, Зарићу као и трговачкој омладини сегединској.

У Н. Саду 23. јула 1888.

Ана удова Манојловић мати, Мита, Милан и Миливој браћа.

РЕД ВОЖЊЕ

ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. ЈУНА 1887. П. Н.

Полази из Новог Сада у Београд:

Брзи влак у 8 сати и 18 м. у вече.
Особни влак у 5 сати 55 м. по подне.
Мешовити влак у 9 сати 6 м. пре подне.

Полази из Новог Сада у Будимпешту:

Брзи влак у 7 сати 44 м. из јутра.
Особни влак у 8 сати 12 м. у вече.
Мешовити влак у 9 сати 54 м. пре подне.
Муњевити влак из Новог Сада у Ниш сваког петка у 10 с. 51 м. пре подне; из Новог Сада у Будимпешту сваке суботе у 4 с. 23 м. из јутра.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда од 10. марта 1888. до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН, ТИТЕЛ: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ПОТИСКЕ ШТАЦИЈЕ: сваки дан осим петка, у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМПЕШТУ: сваки дан у 10½ сати по подне.

У Новом Саду 10. марта 1888.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

Seidene Grenadine 95 kr. bis fl. 9.25 per Meter (12 Qualitäten) schwarz und farbig, versendet roben- stückweise zollfrei das **Fabrik-Depot G. Henneberg** (k. k. Hoflieferant), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељичко место на срп. вероз. школи вршачкој овим се расписује стечај.

Плата је учитељици 500 фор., 150 фор. станарине и 3 хвата дрва.

Проситељке нека своје, нужним исправама снабдевене молбенице потписаном одбору поднесу.

Рок је стечају до 31. августа т. г. по старом.

Из седнице школског одбора држане у Вршцу, 18. јула 1888.

2—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

На овдашњој срп. православној основној школи упражњено је учитељско званије. Плата је 400 ф. а. вр., два хвата тврдих дрва, 2 ланца 687□ орање земље, за школу и учитеља нуждан огрев, слободан стан са баштом. Учитељ обвезан је перовођство бесплатно у седницама водити. Избор ће се 7. августа т. г. по старом календару пре подне обавити. Молбенице са потребним документима нека се поднесу потписаном школском одбору најдаље до 5. августа т. г.

У Срп. Пардању, 14. јула 1888.

Одбор срп. правосл. народ. школе.

3—3

ШПЕЦЕРАЈСКО-МЕШОВИТА И ПАМУЧНА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПАНИЋА

у Вуковару

потребује два од старијих и једног од млађих помоћника. Вични памучној струци, као немачком и мађарском говору имају првенство. Ступити могу до 15.—20. овог месеца п. р. 1—3

Оглас.

Овим се у смислу закључка градског заступства од 24. јула т. г. број 88. од стране подписаног градског поглаварства даје на знање да ће се путем јавне дражбе која ће се у просторијама овог поглаварства 12. августа т. г. у 10 сати пре подне држати, издавати на 5 година почевши од 1. јануара 1889. следећа општинска земљишта лежећа у подручју овога града.

1.) Земљиште под кат. број 1767, 1768, 1772 и 1773 у површини од 285⅓ јутара;

2.) Земљиште под кат. број 1750 у површини од 105 јутара.

3.) Земљиште под кат. број 1749 и 1750 у површини од 105 јутара и то под следећим уветима.

а.) Изклична цена биће за сваку годину за земљиште под 1/. 4565 фор. 33⅓ новч. за земљиште 2/. 1365 фор. а за земљиште под 3/. 1365 фор.

б.) Сваки дражбогатељ дужан је пре упочете дражбе положити у име жабине у руке дражбеног поверенства за земље, — на коју је вољан дражбовати, 5% исклучне цене.

в.) Жабина ће се вратити дражбоватељима тек после одобрења дражбе од стране градског заступства.

Дражбоваће се усмено и уз писмене понуде. Писмене понуде, које се имају овом градском поглаварству до дана и сахата дражбе поднети, треба да су добро запечаћене, провиђене са прописаном биљегом, горсозначеном жабином и очитовањем, да су дражбоватељу сви дражбени увети познати, те да на њих пристаје.

Прочи дражбени увети могу се код подписаног градског поглаварства увидити у званичним сахатима.

Градско поглаварство.

У Митровици 27. јула 1888.

Градски начелник
Милекић.

3—8

С обзиром на пређашње огласе варошког звања (Bureau) кр. уг. државних железница за путничке карте у Земуну у погледу карата за путовање у наоколо (Rundreise) и за купатила (Badekarten) у земљи и ван земље са 33% попуштеним ценама, част је овом звању саопштити, да је и за директно путовање из **Новога Сада** преко **Будимпеште у Беч и натраг** попуштена цена картама, и то стаје:

Једна карта тамо и натраг за:

I. класу фор. 57.10
II. класу фор. 40 49
III. класу фор. 25 70

Ове карте важе за 45 дана, а могу се употребити и за брзе влакове.

Наруџбине прима **варошко звање кр. уг. државних железница за путничке карте у Земуну,** Ackergasse. 13—16

Академија за трговину и индустрију у Грацу.

Академија почиње са 15. септембром т. г. п. р. к. двадесетшесту школску годину.

(**Прослава 25-годишњег постанка те школе биће 3. новембра т. г.**)

3 године и приправна класа за оне који у академију још примљени не могу бити.

Абсолвенти завода имају право добровољачке војничке службе једногодишње ако су доњу гимназију или реалку с успехом свршили. За ученике којима овај услов недостаје постоји бесплатни приправни курс за испит добровољачки.

Извештаја у погледу примања као и опширне проспекте даје

Управа академије за трговину и индустрију у Грацу

A. E. v. Schmied, Director.

3—8

РОДИТЕЉИМА

ГЛУВО-НЕМЕ ДЕЦЕ.

Уписивање деце у завод за глуво-неме у Митровици траје од 15. до 31. августа по рим. кал., а 1. септембра по рим. кал. почиње настава, до ког дана имају сва деца у заводу бити. — Наставни језик је српски, а ближе извешће за примање деце у завод, даје

У Митровици 16. јула 1888.

Радивој Поповић
2—5 поседник глуво-немог завода.

ФРАНЦА КРИСТОФА

СВЕТЛЕЋИ ЛАК

ЗА ПАТОС

без икаквог мириса, одма се суши и дуго траје.

Овај лак згодан је са својих **практичних особина** и простог састава, да ниме сам човек **лакира патос.** — Соба се после лаковања на 2 сата може употребљавати. — Лак је изврстан у разним бојама (и у зејтинској боји) а и без боје (после лаковања остаје само „гланц.") **Упутства за употребу и нека количина за пробање добија се у стоваришима.**

Франц Кристоф,
проналазач и једини фабрикант правог светлећег лака за патос
Праг и Берлин.

Стовариште за Нови Сад у трговини г. ЉУБЕ СТЕФАНОВИЋА. 1—6

Без четкања као огледало сјајне чизме.

РИХ. ГЕРТНЕРА

течна, француска од воде непробојна

заштитна белега.

ЗА ЧАС СЈАЈНА ВИКСА,

која и у мокром не губи сјаја. „Једино" званично испитани и пронађени препарат, који кожи не шкоди. Цена једној флаши 50 новч. Шаље се: 2 флаше 1 фор. 30 нов., 6 флаша 3 фор., 12 флаша 4 фор. 80 н. поштарином плаћеном Треба пазити на заштитну белегу Уведено у ц. кр. трупе.

Фабрика:
Rich. Gaertner, Wien, Gieselastr. 4 Part.

У Новоме Саду: код Гавре Живановића и Д. Коде. 12—16

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

К. МАТИЋ

У НОВОМ САДУ

потребује једног спомоћника, који је вешт продавац. 1—3

МАНУФАКТУРНА И ПОМОДНА РАДЊА

ЂУРЕ КОВАЧЕВИЋА

у Ст. Бечеју

потребује једног старијег спомоћника и једног шегрта који одма ступити могу. 1—1

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈЕФТЕ ОСТОИЋА

У РУМИ

потребује једног старијег помоћника, који осим свог материнског језика немачки и мађарски говори. У оферту своме има дотична навести, колико година као помоћник сервира и код кога је служио. 2—3

Нема више зубобоље!

при употреби **анатеринске воде за уста Др. Попа** лекара од светског гласа и правог п. кр. дворског лекара, као средство за чување од зубобоље и бодести у устима, као опробана вода за гргљање при кроничној упаљености и нужно средство при употреби минералних вода, које у свези са

Прашком од зуба или зубном пастом Др. Попа одржава увек здраве и лепе зубе.

Др. Попа зубна пломба да сами испуњамо шупље зубе.

Др. Попа биљни сапун против бубуљица сваке врсте и изврстан за купање.

ЦЕНА: **Анатеринска вода за уста** 50 нов., 1 фор. 1 фор. 40 нов. **Анатеринска паста за зубе** у козама 1 фор. 22 нов., **мирис. паста за зубе** по 35 нов., **прашак за зубе** 63 нов., **пломба за зубе** 1 ф., **биљни сапун** 30 новч.

Од куповања лажне анатеринске воде за уста, која по анализи највише по здравље шкодљивих мешавина у себи има, изричне одвраћамо.

ГЛАВНИ ДЕПО:
Wien, Stadt, Bognergasse Nr. 2. 26—88

Може се добити у **Н. Саду:** у апотеци Грозингерској и Г. Пајавића, код Л. Стеевановића, Д. Коде, Е. Слезака и П. Јовановића. У **Паланци:** код К. Хаџиковића апот. У **Футогу:** у апот. С. Пинка У **Петровцу:** у апот. Е. Алаши. У **Бачу:** Ј. Домјанић апот. У **Петроварадину:** у апот. насленика Деодатових. У **Карловци:** у апот. Л. Страсера посл. У **Руми:** у апот. И. Ковлеа и А. Козјака. У **Илоку:** у апот. Ф. Ласлова. У **Митровици:** у апот. Петровића, Дајсбергера, К. А. Суботића. У **Иригу:** у апот. П. Весића. У **Врањској:** у апот., Басе Лукића трг. У **Бресторцу:** К. Коњевић. У **Ердевику:** Ј. Зајрца апот. У **Шиду:** А. Козјака апот. У **Жупањи:** А. Тамач апот.

КОЈА ЈЕ АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ НАЈБОЉА?

Ово за свакога, који пуши цигаретле врло важно питање, решено је најтачније.

Није то пуста реклама, него је артија за цигаретле

„Les dernières Cartouches"

из фабрике Braunstein frères

у Паризу, 65. Boulevard Exelmans.

заиста најлакша и најбоља, што су потврдили први научњаци на основу сравњујућих анализа разних бољих артија што их има у трговинама на продаји.

Пошто су међу осталима најпре то потврдили **др. Пол,** професор на бечкој техници, **др. Либерман,** професор и управитељ државног хемичног завода за покушавање (Versuchsanstalt) у Будимпешти, потврдило се то и показао се управо сјајан резултат, да је артија за цигаретле „Les dernieres Cartouches" за 28—74% лакша и да диму од дувана за 28—77% мање страних састојака даје од других испитаних артија и то **сравњујућом анализом** са највишијег хигијенског гледишта, а коју је предузео јулија месеца год. 1887. **др. Сојка,** професор хигијене на немачком универзитету у Прагу. — Права је само она артија, којој је етикета једнака приложеном цртежу а носи фирму Braunstein Frères.

Фабрика је за продају у великом своје артије за цигаретле и готових завоја за цигаретле под фирмом:

Braunstein frères

у Бечу I. Schottenring 25.

отворила сложиште, а може се добити и у свима другим већим трговинама, у којима има те робе на продаји. 40—50

Сложиште за Нови Сад и околину је: код г. Н. Димовића у Новом Саду.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.